

[Ole Bjørn Kraft.]

fattelse af dette Spørgsmaal, da ikke tager Konsekvensen og blankt foreslaar en Tilbagevenden til Flertalsvalg i Enkeltmandskredse og dermed opgiver den forholdsmæssige Repræsentation, som han mener er til saa stor Skade for Rigsdagens Anseelse.

Det er imidlertid ikke sket, og det vil antagelig heller ikke ske, men saa er det ogsaa nødvendigt, at man opgiver denne Kritik imod Forholdstalsvalgmaaden, med dens forholdsmæssige Repræsentation, saaledes som det jo faktisk ogsaa er sket gennem Regeringens Forslag, der — til Trods for dets aabenlyse tekniske Mangler, som i visse Tilfælde kan tænkes at ville sabotere Forholdsmæssigheden — dog ikke forlader denne i Princippet. Hvorledes man teknisk arrangerer sig, om det sker gennem Enkeltmandskredse med Tillægsmandater eller gennem Forholdstalsvalg i Storkredse, er jo i den Forbindelse, hvori jeg her taler, ligegyldigt.

At vende tilbage til rent Forholdstalsvalg i Enkeltmandskredse er naturligvis utænkeligt. Dette Systems Fejl og dets faktiske Konsekvens, som er den at lægge Magten i en enkelt Klasses Haand — tidligere den danske Bondestands, nu maaske i Fremtiden den danske Arbejderstands —, er i Strid med de ideelle Fordringer, man maa stille til en Forfatning, nemlig den at skabe et Udtryk og en Ledelse for Nationen, der ikke repræsenterer en enkelt Klasse, men som repræsenterer den nationale Fællesvillie. Forholdstalsvalgmaaden er ligefrem opstaaet som en Reaktion imod den Tendens, det almindelige Flertalsvalg havde til at udvikle sig i denne Retning, og er rent ud et praktisk Forsøg paa at skabe Garanti imod, at en enkelt Klasse faar Overvægten i Landets Ledelse.

Man vilde paa ingen Maade imødekomme den Kritik, som fra forskellig Side er blevet rejst imod Folkestyrets Form, ved at afskaffe Forholdstalsvalgmaaden, man vilde langt snarere give den yderligere Vind i Sejlene. Thi selv om man vilde have Mulighed for lettere at skabe en fast Regering — og det er jo endda ikke bevist —, saa vilde denne Regering ikke være et Udtryk for Nationen og derfor heller ikke i Stand til at varetage sin Opgave: Nationens Fællesinteresser.

Men selv om jeg altsaa saaledes under den nuværende Ordning maa forsvare Forholdstalsvalgmaaden, saa følger deraf ingenlunde, at jeg anser den nuværende Form for Folkestyre for at være den ideelle, for at

være uden Mangler. Jeg maa tværtimod give de Kritikere Ret, der hævder, at den nuværende Form kun i ringe Grad modsvarer de Krav, man maa stille til et Styre. Om Aarsagerne hertil kan der diskuteres og gøres mange Synspunkter gældende. Jeg vil i Dag gerne have Lov til at fremdrage to.

Kun den politiske Form kan faa Garanti for Holdbarhed, som svarer til den sociale Virkelighed. Hvis man gennemgaar den historiske Udvikling, vil man hurtigt se, hvor stor en Sandhed der er gemt i denne Sætning. Til Standssamfundet svarede Stændersamlingerne. Da Enevælden og Standsprivilegierne gik ud over deres Grænser og ikke længere svarede til de sociale Former indenfor Folket, opstod den nuværende Folkerepræsentation. Men denne Folkerepræsentation er nu godt paa Vej til ikke længere at svare til de virkelige sociale Forhold, der er karakteriseret derved, at vi alle ikke længere er Enkeltindivider, men i større eller mindre Grad Organisationsmennesker.

Det er derfor ikke den lige og almindelige Valgret og Forholdstalsvalgmaaden, der er Fejlen — de er tværtimod nødvendige for at give Nationen umiddelbar Medansvarlighed i Statsledelsen —, men Fejlen er den, at der ikke i Statsstyret findes et Udtryk for det moderne Samfunds erhvervsmæssige Organisation, for det Organisationssamfund, i hvilket vi alle lever.

At dette er nødvendigt, maa hurtigt kunne staa alle klart, thi Nødvendigheden heraf giver sig daglig Udslag og afspejler sig med stor Tydelighed i Partiernes Bestræbelser for at tilpasse sig de forskellige Erhvervsinteresser. Partierne i denne Sal er i Virkeligheden godt paa Vej til at blive Interesserepræsentationer — det vilde ikke være vanskeligt for mig i Stedet for Partinavnene at hæfte Interessensnavne paa de forskellige Grupper —, men samtidig bestræber man sig af al Evne for ogsaa at tilpasse sig Nødvendigheden af at skulle være en Folkerepræsentation, Udtryk for en Nations Fællesvillie.

Resultatet heraf er blevet, at Partierne ustandselig spændes i en Prokrustes seng: snart trækkes de ud til et almindeligt samfundsmæssigt Synspunkt, for i næste Øjeblik at presses sammen i Erhvervsinteressernes Spænderamme; Debatten her i Salen giver ikke sjælden hjerteskrærende Udtryk for den Disharmoni, som derigennem opstaaer. Følgen har været, at man hverken er blevet det ene eller det andet, hverken en tilfredsstillende Interesse-